

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/propaganda/103285,Niemiecki-film-propagandowy-z-okresu-II-wojny-swiatowej.html>

Kadr z niemieckiego filmu propagandowego z okresu II wojny światowej, ze zbiorów Archiwum IPN

ARTYKUŁ

Niemiecki film propagandowy z okresu II wojny światowej

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: RADOSŁAW KUREK 12.09.2023

Kłęska aliantów w kampanii francuskiej (maj-czerwiec 1940 r.) przyniosła początek okupacji niemieckiej we Francji. Jedną z jednostek rozmieszczonych w okupowanym kraju był *Landeschützen-Bataillon* 591. Wiele wskazuje na to, że

to właśnie w tym batalionie, prawdopodobnie wczesną wiosną 1941 r., powstał film, który trafił do zasobu archiwalnego IPN.

Jednym z najciekawszych darów, który trafił do Oddziałowego Archiwum IPN w Krakowie w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci jest taśma filmowa francuskiej marki Pathé-Baby (9,5 mm), przekazana w lutym 2017 r. przez Henryka Lewandowskiego.

W niemieckim obiektywie

Jak wykazały wstępne oględziny, taśma prawdopodobnie zawierała nagranie z okresu II wojny światowej. Ze względu na skrajne wysuszenie nośnika konieczne stało się poddanie jej specjalistycznej naprawie. Została przekazana do Filmoteki Narodowej – Instytutu Audiowizualnego, gdzie przeszła proces profesjonalnej konserwacji i digitalizacji. Po zakończeniu prac taśma wróciła do Instytutu wraz z kopią cyfrową znajdującego się na niej nagrania. Jak się okazało zawierała blisko 16-minutowy, niemiecki film propagandowy z okupowanej Francji.

Kadr z niemieckiego filmu propagandowego z okresu II wojny światowej, ze zbiorów Archiwum IPN

Kadr z niemieckiego filmu propagandowego z okresu II wojny światowej, ze zbiorów Archiwum IPN

Klęska aliantów w kampanii francuskiej (maj-czerwiec 1940 r.) przyniosła początek okupacji niemieckiej we Francji. Z czasem oprócz jednostek wojskowych Wehrmachtu, które brały bezpośredni udział w ofensywie, nad Sekwaną rozmieszczano także zupełnie nowe formacje.

Tak było na przykład w przypadku utworzonego w sierpniu 1940 r. *Landeschützen-Bataillon 591*.¹ Wiele wskazuje na to, że to właśnie w tym batalionie, prawdopodobnie wczesną wiosną 1941 r., powstał film, który trafił do zasobu archiwalnego krakowskiego oddziału IPN.

Taśma filmowa z niemieckim filmem propagandowym z okresu II wojny światowej

Wesołe życie okupanta

Film podzielony jest na trzy części: *„Ein Streifzug durch Frankreichs Hauptstadt”* (Wędrówka po francuskiej stolicy), *„Parti Allemagne, Mademoiselle!”* (Wspierać Niemcy, Panienko!) i *„Führer Geburtstag beim Batallion 591 - 1941 r.”* (Urodziny Führera w Batalionie 591 - 1941 r.). Ostatnia z nich podzielona została dodatkowo na dwa osobne fragmenty zatytułowane: *„Abschreiten der Front”* (przeгляд frontu/wojsk frontowych) i *„Ansprache des Bataillons-Kommandeurs”* (Przemowa dowódcy batalionu).

W pierwszej części ukazano okupowany przez Niemców Paryż. Zobaczymy tu wiele pięknych ujęć zabytków

(m.in. katedrę Notre-Dame, wieżę Eiffla), czy też kadrów obrazujących życie codzienne paryskiej ulicy (m.in. w dzielnicy artystów Montmartre). O losie podbitej stolicy przypomina zaledwie krótki fragment filmu, przedstawiający niewielką defiladę wojsk niemieckich.

Na jednym z ujęć dostrzec możemy prawdopodobnie autora nagrań, którego zdradza przewieszony przez ramię, charakterystyczny futerał, wielkością odpowiadający popularnym kamerom Pathé-Baby z lat 30. XX wieku.

Kadr z niemieckiego filmu propagandowego z okresu II wojny światowej, ze zbiorów Archiwum IPN

Kadr z niemieckiego filmu propagandowego z okresu II wojny światowej, ze zbiorów Archiwum IPN

Na front wschodni

Na początku kwietnia 1941 r., w związku z koncentracją wojsk niemieckich przed planowanym uderzeniem na

ZSRS, *Landeschützen-Bataillon* 591 przerzucony został na wschód. W drugiej części filmu prawdopodobnie zobaczymy początek tej podróży: zarówno załadunek sprzętu wojskowego na platformy kolejowe, moment odjazdu pociągu ze stacji w Saint-Mihiel, jak i pojedyncze kadry z podróży niemieckich żołnierzy.

Miejszem docelowym przetrzutu był prawdopodobnie Śląsk, gdzie batalion wszedł w skład formowanej w tamtym czasie 403. Dywizji Bezpieczeństwa – operacyjnie podporządkowanej Grupie Armii Środek. Niewykluczone, że to właśnie tam nagrany został ostatni fragment filmu, poświęcony zorganizowanym w batalionie obchodom urodzin Hitlera (20 kwietnia 1941 r.). Na terenie koszar obserwować możemy m.in. przegląd wojska, przemówienie komendanta, defiladę i występ orkiestry.

W lipcu 1944 r. w okolicach Wiłkomierza (Litwa) niemiecki batalion został doszczętnie zniszczony przez wojska Armii Czerwonej.

Kadr z niemieckiego filmu propagandowego z okresu II wojny światowej, ze zbiorów Archiwum IPN

Kadr z niemieckiego filmu propagandowego z okresu II wojny światowej, ze zbiorów Archiwum IPN

¹ O historii batalionu na www.lexikon-der-wehrmacht.de.

COFNIJ SIĘ